

کنگره ملی

مدیریت و برنامه ریزی شهری نوین

National Congress of

فراخوان مقاله

innovative management and urban planning

ایران - تهران - دانشگاه تهران
۲ شهریور ماه ۱۳۹۶

تأثیر حمل و نقل بر کاربری های شهری با رویکرد توسعه پایدار نمونه موردی : شهر ساری

صادقی صید بیگی*^۱، بابک محمدی^۲، نسا خزاعی^۳، سید حسن رسولی^۴

۱-دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده ادبیات، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات تهران

Sadegh.seidbeigi@srbiau.ac.ir

۲-دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده ادبیات، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی

Babak.mohammadi.avandi@gmail.com

۳-عضو باشگاه پژوهشگران و نخبگان جوان دانشگاه آزاد اسلامی واحد پرند

N_khazaey@yahoo.Com

۴-کارشناسی ارشد، جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، ایران

Hasanrasoli.۶۳@Gmail.com

چکیده :

هدف از این پژوهش تأثیر حمل و نقل بر کاربری های شهری با رویکرد توسعه پایدار در شهر ساری است. کاربری زمین، ساماندهی مکانی و فضایی فعالیتها و عملکردهای شهری براساس خواستهها و نیازهای جامعه شهری است. برنامه ریزی کاربری اراضی، علم تقسیم زمین و مکان برای کاربردها و مصارف مختلف زندگی است. کاربری های شهری بر حسب نوع فعالیت مستقر در آن موجب جذب و تولید سفر می شوند که به وسیله یک مد حمل و نقل یا ترکیبی از انواع مدهای حمل و نقل انجام می گردد. شبکه معابر شهری امکان دسترسی به کاربری های شهری را تسهیل و انواع وسایل نقلیه امکان جابجایی آسان را فراهم می نماید. توسعه پایدار در حوزه حمل و نقل با رویکردهای کاهش مصرف سوخت، تغییر در فن آوری خودرو و کاهش آلاینده های سوخت خودرو شناخته شده است. تأثیر مباحث مرتبط با توسعه ی پایدار در برنامه ریزی کاربری اراضی به کاهش استفاده از سطح اراضی و حفظ و توسعه ی فضای سبز و محیط زیست طبیعی منتهی شده است. با توجه به اهمیت برنامه ریزی کاربری اراضی و در کنار آن حمل و نقل جهت تأمین نیازمندی های فعالیت های کاربری اراضی، اطلاع از میزان تقاضای حمل و نقل با توجه به کاربری ها از اساسی ترین موارد در برنامه ریزی است، چرا که بدون آگاهی از این عوامل، برنامه ریزی درست امکان پذیر نخواهد بود. در این پژوهش میزان تولید و جذب سفر کاربری های مختلف شهر ساری مورد بررسی قرار گرفته است. با توجه به اطلاعات گرد آوری شده از کاربری ها که در شهر ساری انتخاب شده اند، نسبت به بررسی ارتباط میان تقاضای سفر کاربری ها با ویژگی های مختلفی مانند مساحت زیربنای خالص و ناخالص آن ها، تعداد پرسنل، کارکنان و... اقدام گردید. در نهایت مشاهده گردید هر کاربری دارای یک نوع جذب سفر مشخص می باشد و بسته به نوع کاربری میزان این سفرهای کم با زیاد می گردد. بدین ترتیب با ایجاد کاربری های جاذب سفر با توجه به چرخه کاربری و حمل و نقل، میزان تردد

کنگره ملی

مدیریت و برنامه ریزی شهری نوین

National Congress of

فراخوان مقاله

innovative management and urban planning

ایران - تهران - دانشگاه تهران
۲ شهریور ماه ۱۳۹۶

در اطراف کاربری نیز افزایش یافته و میزان تسهیلات حمل و نقلی مورد نیاز نیز افزایش می‌یابد. این تحقیق، روش توصیفی - تحلیلی است و بر روش های عمومی توصیف اطلاعات و تحلیل مولفه ها مبتنی خواهد بود. با توجه به زمینه های مطرحه، سطح وسیعی از تحقیقات جهت تحقیق اسنادی و گردآوری اطلاعات در قالب مطالعات کتابخانه ای می گنجد.

واژگان کلیدی: حمل و نقل، کاربری زمین، توسعه پایدار، شهر سازی

مقدمه:

برنامه ریزی کاربری اراضی شهری به معنای ساماندهی مکانی و فضایی فعالیت ها و عملکردهای شهری بر اساس نیاز و تقاضای شهروندان و به مثابه الگوی آتی بهره برداری از زمین در یک شهر است و کاربری زمین به معنی نحوه استفاده از سطح زمین، شامل مکانیابی، شیوه و طراحی توسعه انسانی است. تأثیر هر کاربری کوچک یا بزرگ بر سیستم حمل و نقل، به تعداد سفر تولید و جذب شده توسط آن توسعه و شبکه معابر اطراف آن بستگی دارد. کاربری شهری نقش مهمی در توسعه شهر دارا می‌باشد. با ایجاد کاربری‌های مختلف، تقاضا برای سیستم‌های حمل و نقلی و دسترسی افزایش می‌یابد. با افزایش تقاضا، وسایل‌های موجود نیز افزایش می‌یابد که این افزایش وسایل خود افزایش ترافیک را بدنبال دارد. توجه به نوع کاربری و محل قرارگیری آن از این دیدگاه حائز اهمیت است که اگر در جای نادرست قرار گیرد با توجه به نیاز افراد برای دسترسی به آن سبب ایجاد گره ترافیکی می‌گردد. (Balsas, ۲۰۰۳).

یکی از موضوعات اساسی در برنامه ریزی حمل و نقل، برآورد تعداد سفرهای جذب شده به کاربردهای شهری و نحوه ارتباط آن با شاخص‌های کاربری زمین (مانند نوع، مساحت و سرانه کاربری) می‌باشد. جذب سفر به مناطق مختلف، بسته به وضعیت، موقعیت و مقدار فعالیت‌های موجود در منطقه، صورت می‌گیرد. کاربری زمین، همان عامل تعیین کننده در یک منطقه به عنوان مولد یا جاذب سفر، در میزان این جذب تأثیرگذار است؛ که این تأثیرگذاری بستگی به سطوح عملکردی کاربری‌ها دارد. به این معنی که سطح عملکردی کاربری‌ها از محله به سمت شهری و فراشهری بیشتر می‌شود و با این افزایش فعالیتی میزان جذب سفر به ازای هر مترمربع نیز افزایش می‌یابد. به طور کلی، محاسبه جذب سفر بخشی از فرایند چهار مرحله‌ای کلاسیک حمل و نقل را تشکیل می‌دهد؛ به طوری که بارگذاری شبکه معابر، با برآورد تعداد سفرهای تولید شده و جذب شده نواحی ترافیکی، توزیع سفرها بین نواحی، تفکیک سهم وسایل نقلیه از این سفرها و تخصیص ترافیک به شبکه حمل و نقل صورت می‌گیرد. (Smith, ۲۰۱۱).

کاربری اراضی یکی از عامل‌های عمده در میزان جذب و تولید ترافیک است. مراکز تجاری، بازارهای روز، مراکز صنعتی و پایانه‌های شهری و برون شهری، مراکز تفریحی و ادارات در میزان جذب سفر نقش‌های متفاوتی دارند. رشد سریع جمعیت و افزایش تملک وسایل نقلیه شخصی، شلوغی و افزایش حجم ترافیک شهرها را بدنبال دارد. در چنین شهرهایی سیستم حمل و نقل درون شهری اهمیت ویژه یافته و به نحوی طراحی می‌گردد که حداکثر کارایی را در سرویس‌دهی به شهروندان داشته باشد. جهت روان شدن حرکت وسایل نقلیه موتوری، ترافیک در سطح معابر شهری به یکی از معضلات شهرهای بزرگ تبدیل شده است. لذا یکی از دغدغه‌های فکری مدیران شهری حل معضل ترافیک بخصوص در شهرهای بزرگ می‌باشد. جهت روان شدن حرکت وسایل نقلیه و حل معضل ترافیک توجه به محل قرارگیری کاربری‌ها در طرح های تفصیلی از اهمیت شایانی برخوردار است. در این تحقیق سعی بر آن است تا با بررسی رابطه بین کاربری و حمل و نقل در شهر سازی، و معضلات بوجود